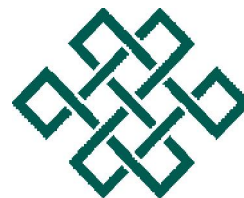

EUROPOS SĄJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

Viešoji įstaiga

Nacionalinė regionų plėtros agentūra

Projekto EIF/2009/3/26/PG/2 elektroninis laikraštis 2010 m. rugsėjo mėn.

TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIŲ INTEGRACIJA LIETUVOJE

Darbo jėgos imigracija į Lietuvą iš trečiųjų šalių pastaruoju metu auga. Nepaisant ekonomikos augimo sulėtėjimo ir dėl to mažėjančios darbo jėgos trūkumo sukeltos įtampos darbo rinkoje (mažėja laisvų darbo vietų, didėja nedarbas), prašymų leisti įdarbinti užsieniečius skaičius vis dar auga. Kita vertus, darbo imigracijos mastai išlieka palyginti nedideli – išduodamų leidimų skaičius kol kas neviršija 5 tūkst. per metus.

Pristatau Jums Eglės Markevičienės straipsnio „Gelbėjimo ratas migrantų rankose“ II dalį

Gelbėjimo ratas imigrantų rankose (straipsnio apžvalga) II dalis

Neliks dirbančių žmonių

Autorė pastebi, jog užsakyto demografinio tyrimo rezultatai pribloškė. Po dešimties metų Lietuvoje beveik nebeliks dirbančių žmonių – nei kvalifikuotų specialistų, nei paprastų darbininkų. Dėl emigracijos ir mažo gimstamumo 25–40 metų amžiaus dirbančiųjų turėsime 100 tūkst. mažiau nei šiandien, mokesčių mokėtojų ratas toliau trauksis, tačiau didėjant amžiaus trukmei, išlaikytinių bus gerokai daugiau. Valstybė nepajėgs jų išlaikyti.

Profesoriaus Rimanto Rudzkio, „DnB NORD“ banko vyriausiojo analitiko, prognozės irgi kaip reta niūrios: Lietuvos ateitis liūdna arba labai liūdna. Jis vardija ilgą sąrašą ligų, kuriomis serga šalis, ir jos išties primena mirtino ligonio diagnozę: visuomenė sparčiai sensta, išlaikytinių daugėja, jaunimas ir protingiausioji tautos dalis emigruoja, rimtų investicijų Lietuva nesulauks dėl didžiulio pasipriešinimo naujovėms ir skaidrumo stokos, suvaldyti biudžeto deficitą bus labai sudėtinga, o

mažėjant gyventojų ir mokesčių mokėtojų skaičiui, vis sunkiau rasis lėšų paskolų palūkanoms mokėti, šalis bus įklimpusi į nereikalingus milijardinius projektus, tokius kaip naujos atominės elektrinės statyba, o sparčiai auganti Azijos ekonomika greičiausiai išstums Lietuvos gamintojus iš daugumos rinkų.

Pasak E. Markevičienės, premjeras A. Kubilius puoselėja Lietuvos – inovatyvios ekonomikos šalies – viziją. Vizija įkvepianti: per ateinantį dešimtmetį inovacijų autsaiderė Lietuva turėtų pasiekti inovacijų proveržį, o suminis inovacijų indeksas bus jokių būdu ne žemesnis nei ES vidurkis. Tačiau ar jai nesukliudys pastebimas darbo jėgos trūkumas.

Lietuva gali ir turi tapti sėkmingai konkuruojančia globaliame pasaulyje valstybe, įvairiomis progomis žada A. Kubilius ir ministrai. Iš kur „regiono mazgas“ gaus darbuotojų, premjeras nekalba, o apie emigracijos problemą viešai užsimena gerokai rečiau nei apie inovacines vizijas. Dažnai minimi pavyzdžiai, atsiradę apmirusiame Lietuvos investicijų danguje – Vilniuje neseniai įsikūrė banko „Barclay`s“ IT centras, pasirašyti ketinimų protokolai su IT korporacija IBM dėl bendro mokslinių tyrimų centro steigimo, o su grynųjų pinigų perlaidų lydere „Western Union“ – dėl pasaulinio paslaugų centro steigimo Lietuvoje. Gal tai išties proveržis?

Tačiau yra abejojančių - „Barclay`s iki šiol ieško aukštos kvalifikacijos darbuotojų, o tuos, kuriuos susirado, jie atsiviliojo iš vietinių IT kompanijų. Dabar mums reikia rengti naujus žmones. Taigi, už „Barclay`s“ atėjimą sumokėjo mūsų šalis IT įmonės“, – „Keliui“ sako Arūnas Bartusevičius, IT kompanijos „Atea Baltic“ generalinis direktorius. „Tokių investuotojų atėjimas tik nudrenuos geriausius žmones, kurie ir taip turi darbą“.

Analogiškas mintis reiškia ir kiti. „Atėjęs vienintelis „Barclay`s“ susišlavė kone visus IT žmones. Labai vertinu Vyriausybės pastangas, tik nerimauju, kad viskas nesibaigtų pažadais ir patalpų įrengimu“, – abejonėmis dalijasi ir Anatolijus Faktorovičius, kompanijai „Moog Medical Devices Group“ priklausančiai UAB „Viltechmeda“ vykduojantis direktorius.

„Vaistas, kuris dar galėtų išgelbėti Lietuvą, – dozuota, gerai apgalvota kvalifikuotos darbo jėgos iš trečiųjų šalių imigracijos politika“, – siūlo R. Rudzki. Jis primena, kad JAV ekonominis ir politinis augimas rėmėsi iš viso pasaulio suvažiaavusiais specialistais bei mokslininkais, o šiandien panašiu keliu žingsniuojama kai kurios Azijos ir netgi tingios Europos šalys. „Ateityje be imigrantų sunkiai išsiversime. Lieka daugybė tuščių nišų, kurių nėra kuo užpildyti“, – tvirtina R. Dargis.

Autorė atkreipia dėmesį, kad toks sprendimas labai nepatiktų kaimynui Algirdui, kaip ir

pusei Lietuvos. Tačiau R. Rudzkiš dėlioja paprastą schemą: jeigu senstanti visuomenė nėra pasirengusi iš esmės susiveržti diržus, atsisakydama nemokamos sveikatos apsaugos bei švietimo, o pensininkai nori gauti savo kuklias pensijas, ji turi išleisti kitataučius, kurie visa tai uždirbtų. „Piliečio, kuris mušasi į krūtinę, kad jokių imigrantų Lietuvai nereikia, reikėtų tiesiai šviesiai klausti: ar jis renkasi lietuvišką Lietuvą be sveikatos priežiūros paslaugų ir pensijų, ar išsaugotą visuomenės gerovę su svetimtaučiais? Kitokių variantų tiesiog nėra“, – įsitikinęs profesorius. (Šaltinis: <http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/gelbejimo-ratas-migrantu-rankose.d?id=34259167>).

Suplanuoti projekto renginiai spalio mėnesiui:

1. 2010 m. spalio 20 d. - susitikimas Vokietijos ekspertės su socialiniais partneriais Kauno regione (prie Kauno PPAR, Marijampolės filialo).

Įvykusio projekto renginio 2010-09-15 d. Klaipėdos regione apžvalga Susitikimas su Anglijos ekspertu Reza Tabibi

2010 rugsėjo 15 dieną įvyko Klaipėdos regiono socialinių partnerių susitikimas su ekspertu iš Anglijos Reza Tabibi. Jis yra imigravęs į Angliją prieš 10 metų iš Irano, todėl pats yra sėkmingos imigrantų integracijos pavyzdys. Turi savo įmonę, dirba teisininku žmogaus teisių srityje, turi teisininko magistro laipsnį. Yra laisvai samdomas lektorius bei teisininkas.

Pagrindiniai terminai, kurie bus vartojami: emigrantas, imigrantas, migrantas. Kokia jų prasmė? Emigracija – kai žmogus išvyksta iš savo gimtos šalies į kitą šalį gyventi. Imigracija – kai žmogus atvyksta į savo gimtą šalį su tikslu gyventi. Pirmoji raidė „e“ ar „i“ yra esminis skirtumas. Žodis migracija yra apibendrinantis. Lektorius savo pristatyme pabrėžė, jog bus kalbama bendrai apie migraciją. Migracijos būna dviejų tipų: valdoma ir nevaldoma.

- **Valdoma** migracija yra savanoriška. Kai žmogus pats savo noru išvykti, jis žino ką daro ir kontroliuoja procesus: išvykimo laiką, pasirenka į kokią šalį keliauja ir t. t.

- **Nevaldoma** – kai žmogus yra priverstas, dėl jam nepalankių aplinkybių (grėsmės gyvybei ar pan.), išvykti iš gimtosios šalies. Tai yra nesavanoriška, nekontroliuojama arba mažai kontroliuojama migracija, jis nežino kur vyksta, kada vyksta ir kaip. Tai gi nekontroliuoja procesų. Jei jis nekontroliuoja, tai nėra malonu neplanuota. Gali būti chaotiška, gali turėti neigiamų psichologinių pasekmių.

Abiejų tipų migracijų procedūros panašios: vizos gavimas, darbo paieška, gyvenamosios vietos paieška. Kadangi su savim negali pasiimti namo (namų), migrantai planuoja naujų namų pirkimą. Bet kai yra priverstas išvykti iš šalies jis nepasiims net savo santaupų, todėl yra didelis skirtumas tarp valdomos ir nevaldomos migracijos.

Geriausias priverstinės migracijos pavyzdys yra pabėgėliai. Tarp raktiniu žodžiu nr. 2 yra žmonės prašantys prieglobsčio. „Pabėgėliai“ plačiai vartojamas žodis, mums reikalingas akademinis apibrėžimas. Turim tokią sąvoką kaip „besiprašantys prieglobsčio“. Turime žinoti skirtumą tarp šių sąvokų. Koks skirtumas? Bet koks pabėgėlis kol nėra pripažintas pabėgėlių yra prašantis prieglobsčio. Bet koks atvykėlis turi praeiti procesą prašymo pabėgėlio statuso.

Pabėgėlis yra statusas. Jis yra apibrėžtas 1951 jungtinių tautų konvencijos. Konvencija 1951 - pagrindinis teisinis instrumentas, raktinis įstatymas migrantu klausimais. Kodėl 1951 m? Kas atsitiko po II pasaulinio karo? Po karo buvo daug migracijos. Tiesa, didžiausia pabėgėlių dalis buvo žydai, visiems aišku kodėl – nacistinės Vokietijos cholokausto.

Lektorius pateikia teigiamos imigracijos pavyzdžius:

- „Mark and Sncers“ žinomas prekinis ženklas, jų įkūrėjai du pabėgėliai žydai. Tai įrodo, kad pabėgėliai gali uždirbti milijonus su gera idėja nebūtinai su pinigais.
- Žymiausias pasaulio pabėgėlis Albertas Einšteinas. Ar leistumėt jam gyventi savo šalyje. Kaip žinot, kad jis taps žinomas. Jis buvo be pilietybės ilgai. Galima rast daug panašių pavyzdžių.

Grižtame prie emigracijos. Būtent kontroliuojamos emigracijos. Emigracija turi dviejų kategorijų priežastis arba faktorius: traukiantys ir stumiantys.

Stumiantys faktoriai: karas, revoliucija, pavojus gyvybei, bedarbystė, laisvės suvaržymai, persekiojimai (dėl tikėjimo, seksualinės orientacijos ir kt.), žmogaus teisių pažeidimai, stichinės nelaimės, etninės nelygybės, ir t. t.

Traukos faktoriai: emocinis (jausmai, meilė, ir kt.), geresnės sąlygos verslui svetur, švietimas ir kt.

Apibendrinant susitikimą išskiriamos lektoriaus mintys apie tai, jog imigracija yra naudinga šiais aspektais: ekonominiu – pritraukiamos užsienio investicijos; socialiniu – bendraujant su kitataučiais įgyjamos tarptautinės kompetencijos; jauni žmonės, studentai – kvalifikuotos darbo jėgos papildymas šalyje.

Kaip sėkmingos imigracijos prielaidos mūsų šaliai galėtų būti formuojama ilgalaikė Lietuvos imigracijos politika būtina įgyvendinti efektyvią imigrantų integravimo į Lietuvos visuomenę priemones. Nors šiuo metu pabrėžiamas grįžtamosios migracijos skatinimas, tačiau

dalies imigrantų pasilikimas Lietuvoje yra beveik neišvengiamas, be to, gali būti naudingas Lietuvai (siekiant „kompensuoti“ demografinius nuostolius). Sėkminga imigrantų integracija yra ir svarbiausia Lietuvos visuomenės integralumo bei darnos joje išsaugojimo priemonė. Ji taip pat prisidėtų prie pozityvesnio Lietuvos gyventojų požiūrio į atvykstančius trečiųjų šalių piliečius.

Dėkojame visiems Klaipėdos regione vykusiame seminare dalyvavusiems regioninių socialinės partnerystės tinklų atstovams.

Akimirkos iš susitikimo:

Susitikimo dalyviai

Ekspertas įteikia pažymėjimą vienai iš susitikimo dalyvių

Susitikimo dalyviai ir ekspertas iš Anglijos Reza Tabibi

El. laikraštį parengė projekto EIF/2009/3/26/PG/2

elektroninio laikraščio rengimo vadovė Agnieta Strodaitė.

Mūsų kontaktai:

<p>Vilniuje J. Tumo – Vaižganto g. 9/1-63a, LT-01108 Vilnius Įm. k. 225008220 <u>Direktorė Aida Adeikienė</u> Tel. +370 41 55 20 61; +370 41 55 20 61 El. paštas aida@nrda.lt, info@nrda.lt</p>	<p>Šiauliuose VšĮ Nacionalinė regionų plėtros agentūra Šiaulių filialas Vilniaus g. 88, LT-76285 Šiauliai <u>Šiaulių filialo direktorė Erika Vitkevičienė</u> Tel. +370 41 55 20 61; +370 41 55 20 61 El. paštas: erika@nrda.lt, info@nrda.lt</p>
---	--

Projekto partneris:

LIETUVOS PREKYBOS,
PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMŲ
ASOCIACIJA

